



FOLKETINGET

Høring om kommunernes økonomi

Indenrigsudvalget

Onsdag den 28. februar 2024, Proviant salen



FOLKETINGET

Velkomst v. Theresa Berg Andersen (SF)

Formand for Indenrigsudvalget

Indenrigsudvalgets høring om kommunernes økonomi

Onsdag den 28. februar 2024, Proviantssalen



FOLKETINGET

Ole Vind (V)

Borgmester, Hedensted Kommune

Indenrigsudvalgets høring om kommunernes økonomi

Onsdag den 28. februar 2024, Proviantssalen

Åben høring om kommunernes økonomi

Folketingets Indenrigsudvalg

d. 28. februar 2024

**Den kommunale udligningsordning:
Tid til gentænkning**



H. C. Østerby (A)
Holstebro Kommune



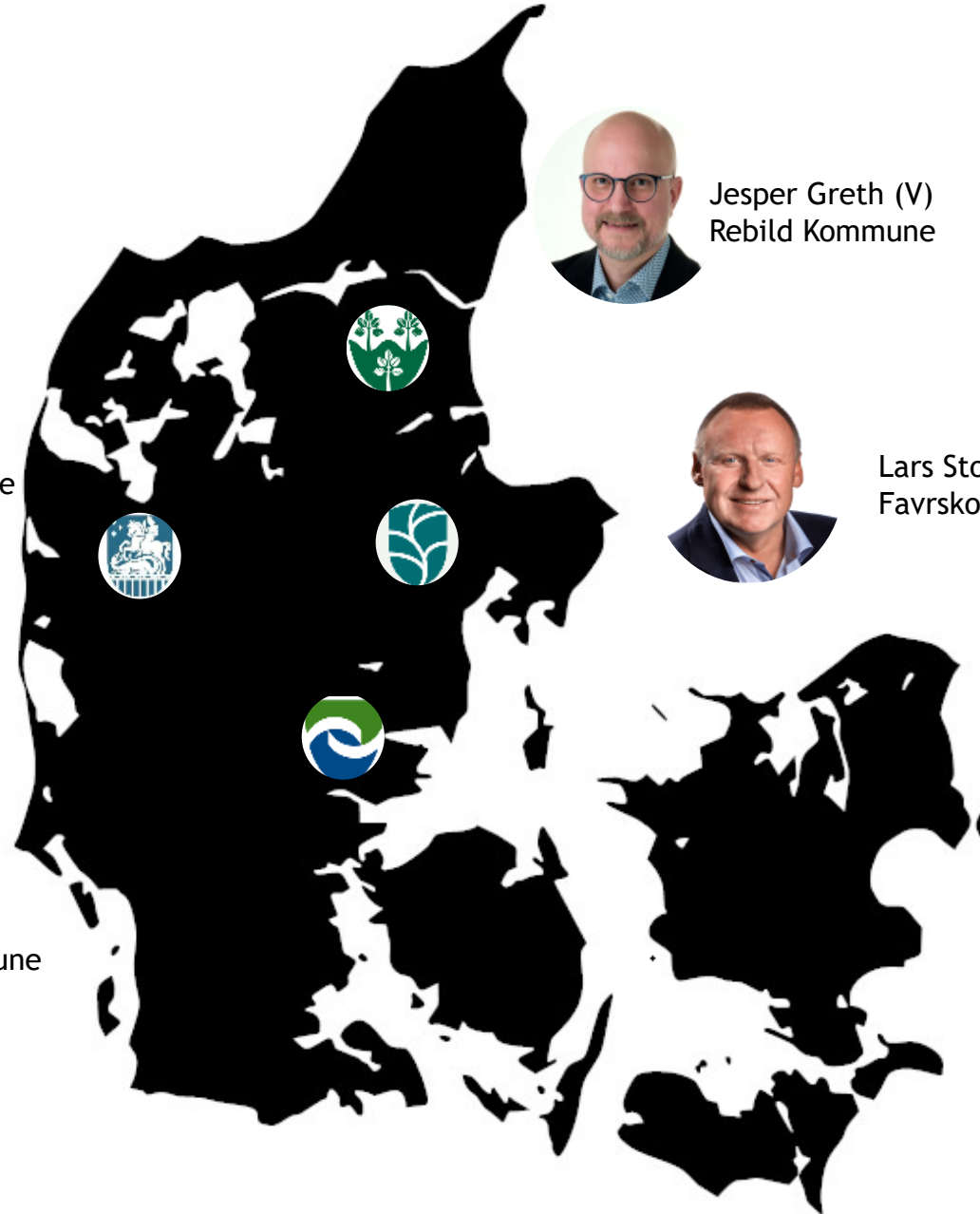
Jesper Greth (V)
Rebild Kommune



Lars Storgaard (C)
Favrskov Kommune



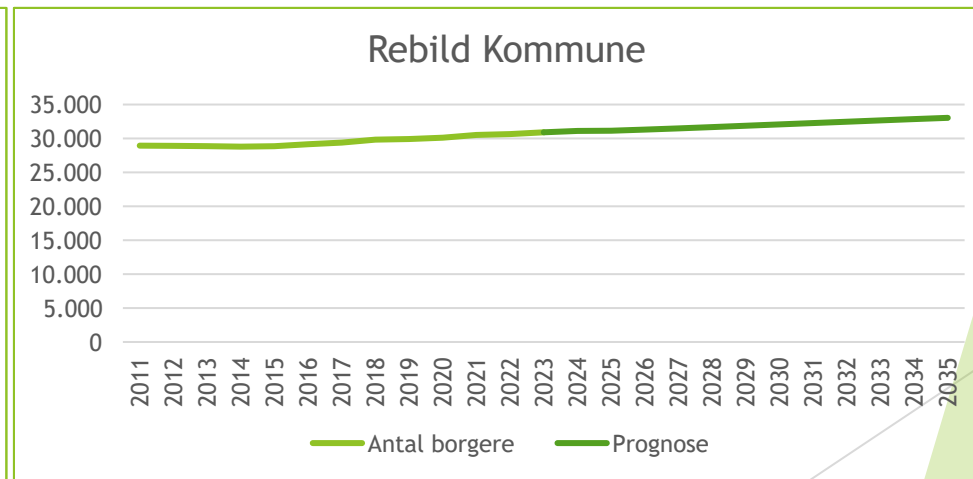
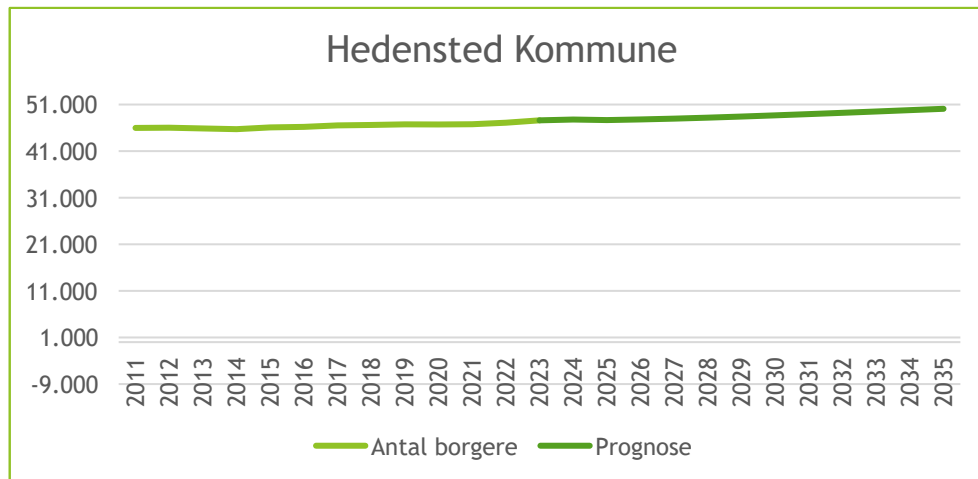
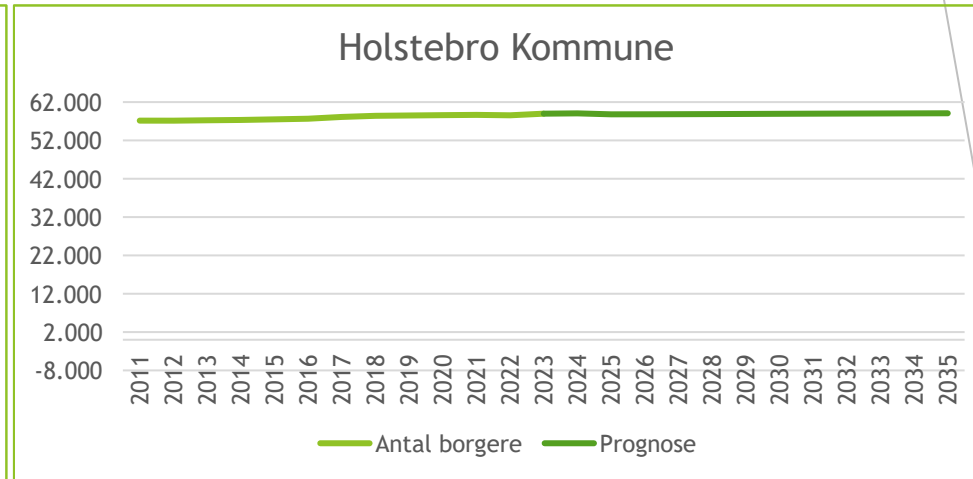
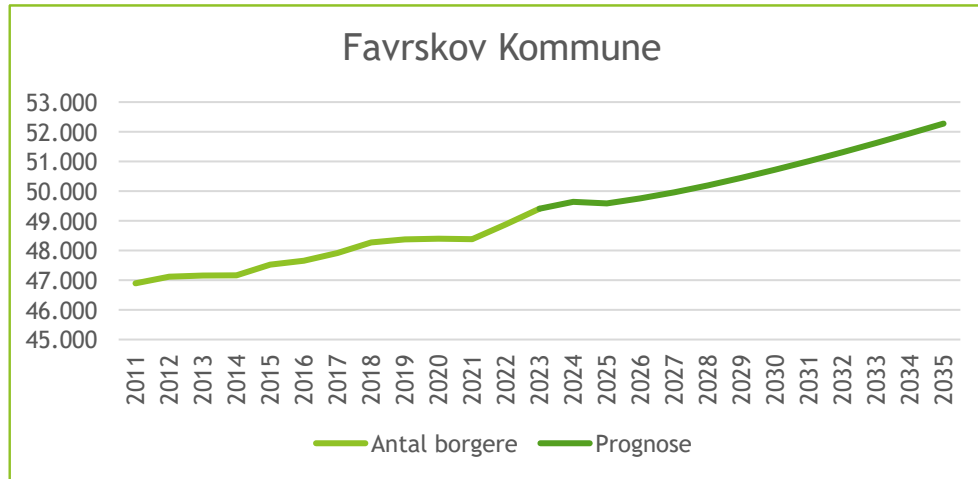
Ole Vind (V)
Hedensted Kommune



Disposition v. Ole Vind, Hedensted Kommune:

- 1. Kort om vores kommuner og egne økonomiske udfordringer**
- 2. Vores analyse: Systemet trænger til gentænkning**
- 3. Vores analyse: Nedslag i mulige systemfejl**
- 4. Opsamling og konklusioner**

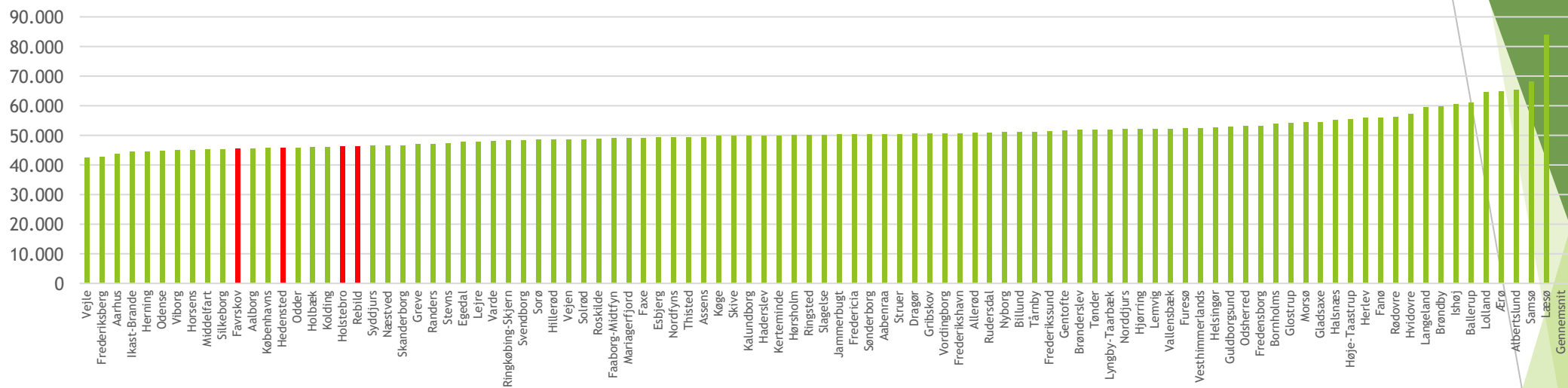
Vi repræsenterer fire kommuner i vækst



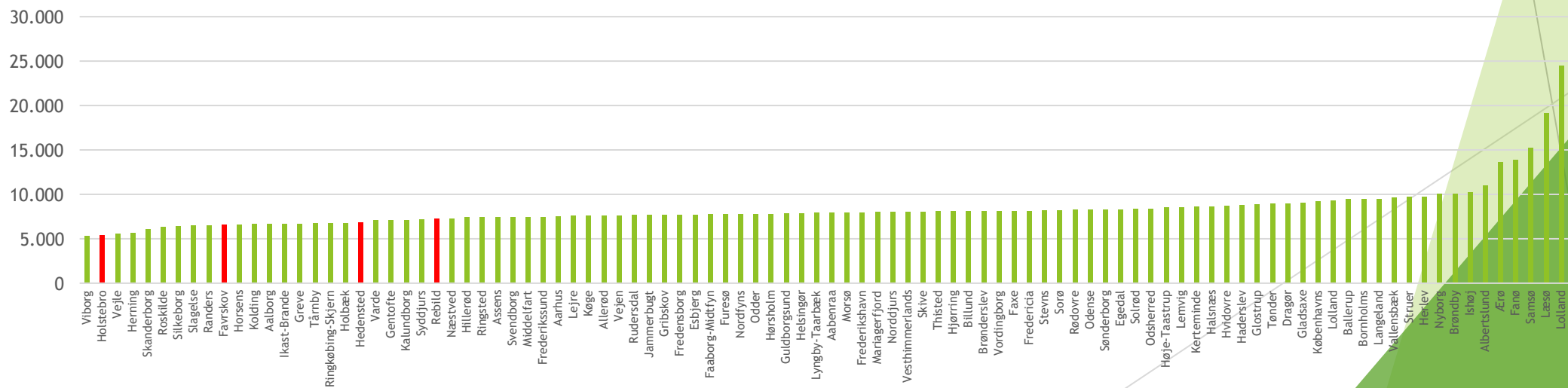
Kilde: Danmarks Statistik

Vi repræsenterer fire veldrevne kommuner

Serviceudgifter pr. indbygger (Kr.) (Kilde: Indenrigs- og Sundhedsministeriet)



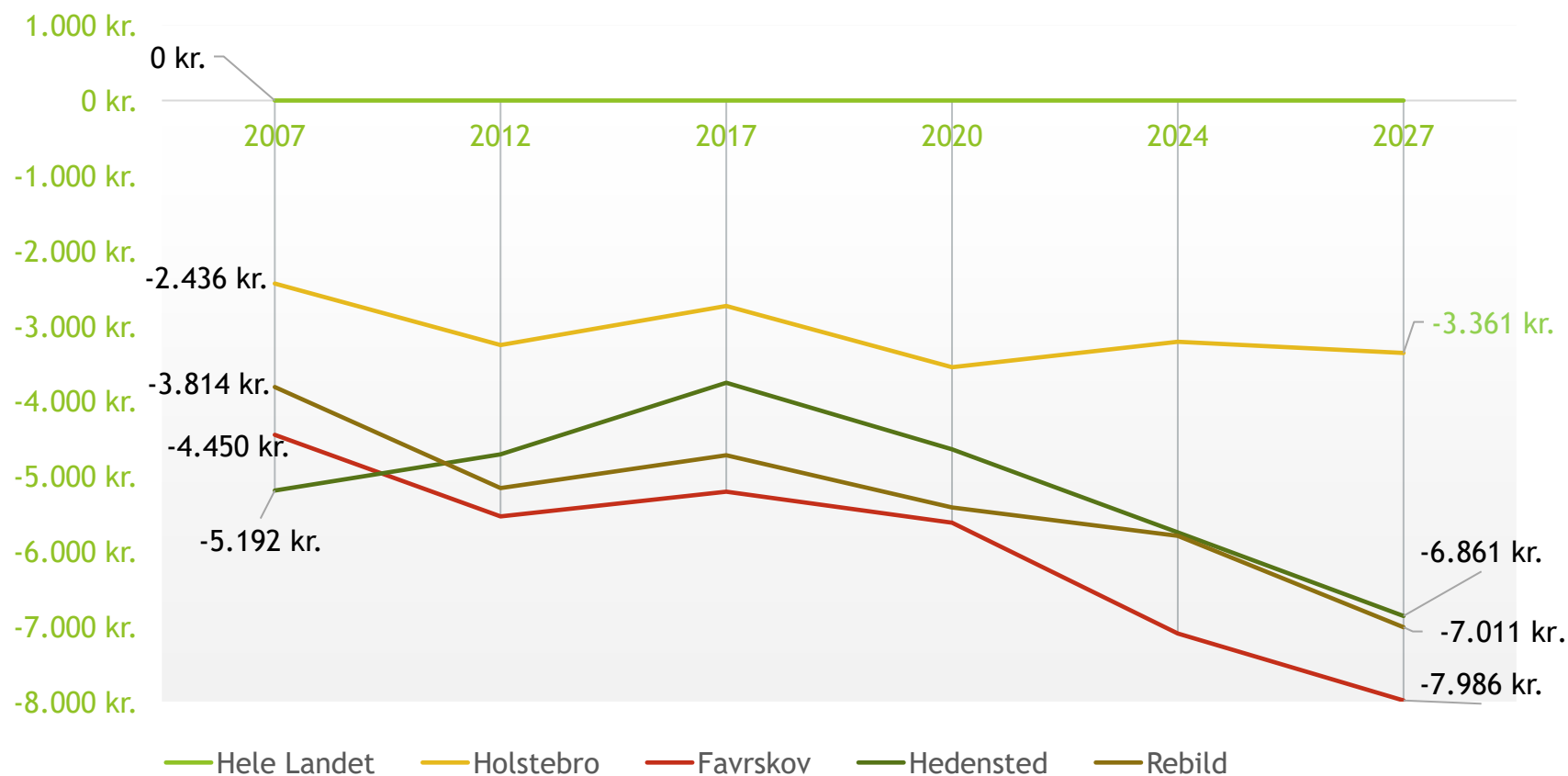
Administrationsudgifter pr. indbygger (Kr.) (Kilde: Indenrigs- og Sundhedsministeriet)



Vi er veldrevne, vi vækster, men vi bliver fattigere...

- ◆ Vi er ikke eksperterne, men vi undrer os...
- ◆ Vores analyse af det kommunale tilskuds- og udligningssystem viser:
 - ◆ At kriterierne i udligningssystemet i flere tilfælde fremstår tilfældige og forældede (fx beskæftigelse, handicap- og uddannelseskriterierne)
 - ◆ At kriterierne i udligningssystemet har bevæget sig fra objektive kriterier til specifikke kriterier, som rammer eller kompenserer enkelte kommuner
 - ◆ At systemet er præget af lappeløsninger (fx særtilskudspulje til særligt udsatte kommuner)
- ◆ Vores vurdering: Flugter ikke med intentionerne bag udligningssystemet, som handler om at sikre ensartede vilkår for velfærd.

Upræcise kriterier koster: Vores finansieringsgrundlag pr. borger dykker (2007-2027)



Finansieringsgrundlaget er summen af tilskud, udligning og skatteindtægter

Udviklingen fra 2007-2027 viser afvigelsen i finansieringsgrundlaget pr. borger i forhold til landsgennemsnittet

Udviklingen viser, hvordan alle fire kommuner fra 2007 til 2027 får et lavere finansieringsgrundlag pr. indbygger set i forhold til landsgennemsnittet:

- Hedensted (-1.669 kr.)
- Holstebro (-925 kr.)
- Rebild (-3.197 kr.)
- Favrskov (-3.536 kr.)

Årsager, eksempel 1:

Socioøkonomisk kriterium på overførsler

- ◆ Vi undrer os over flere forhold i bl.a. den socioøkonomiske udgiftsbehovsopgørelse:
 - ◆ Det vigtigste socioøkonomiske kriterie (20-59-årige uden beskæftigelse) til opgørelse af udgifterne til overførselsområdet er forældet.

Det tager afsæt i, hvordan arbejdsmarkedet var for 30 år siden.

- ◆ Kriteriet stopper ved 59 år, selvom tilbagetrækningsalderen i dag er 66,5 år.

Det betyder, at alle borgere over 60 år ikke tæller med i dette kriterie, selvom vi har udgifter til eksempelvis førtidspensionsområdet.

Samtidig tager det ikke højde for, at langt flere borgere er i småjob.

Årsager, eksempel 2: Socioøkonomisk kriterium på udsatte borgere

Hvis vi som kommune lykkes med at få et menneske med handicap i job koster det os 200.000 kr. om året:

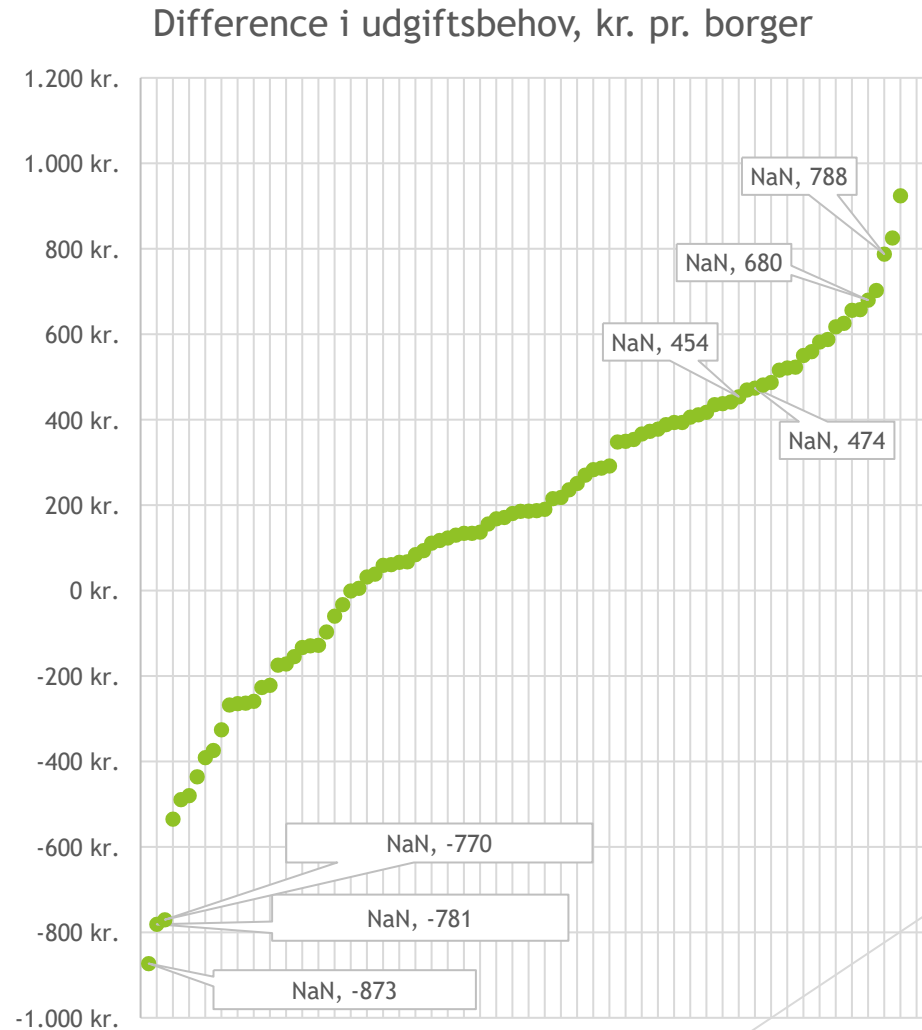
- ◆ Vi skal stadigvæk afholde udgifterne til borgeren (overførsler, serviceudgifter)
- ◆ Vi modtager ikke længere kompensation i udligningssystemet
- ◆ Har det været hensigten?

"(...) alle personer med et handicap, og som ikke er udviklingshæmmede, kun tæller med i kriteriet, hvis de er uden for arbejdsstyrken. Helt præcist gøres det op hvert år i november, og hvis en person er ansat i ordinær eller støttet beskæftigelse i mere end fire timer i november måned, så tæller de ifølge FN-definitionen for statistikken ind i arbejdsstyrken, og dermed ryger de ud af kriteriet."

Kilde: <https://www.nb-okonomi.dk/2023/08/23/forstaa-paa-fem-minutter-derfor-taber-kommuner- penge-paa-at-faa-handicappede-i-arbejde>

Eksemplerne afspejlet i den konkrete bundlinje - hvad koster det os?

- ◆ Var kriterierne tidssvarende, så ville Hedensted Kommune modtage min. 38 mio. kr. mere om året i udligning.
- ◆ Men når vi hjælper de mest udsatte i arbejde...
- ◆ Så bliver vi straffet af systemet, fordi det er ikke er tidssvarende, men afspejler virkeligheden for 30 år siden.
- ◆ Har det været hensigten?
- ◆ OBS: Her medtages kun effekten af de to eksempler, vi har præsenteret her. Der er flere skævheder.



Kilde: Undersøgelse af ulogiske sammenhænge i udligningssystemet, Dataprocess, 2024

Konklusion: Tid til politisk handling

Vi ser os selv som fire veldrevne kommuner

Alligevel er vores økonomi mere udfordret end gennemsnittet. Det skyldes i høj grad skævheder i udligningssystemet

Systemet er ikke længere tidssvarende og er blevet tilrettet over for mange omgange

Vi mener derfor, at systemet skal laves helt om

Vi bidrager meget gerne til at finde løsninger - uanset hvordan det skal ske

BILAG: Eksterne analyser: "Udgiftspres og faktiske udgifter, Dataproces", "Undersøgelse af ulogiske sammenhænge i udgiftsbehovsopgørelsen, Dataproces" og "Skævheder i det kommunale tilskuds- og udligningssystem, Dataproces"

Tak for jeres tid

Vi fortsætter meget gerne dialogen:

Lars Storgaard
Borgmester i Favrskov Kommune
Mail: borgmester@favrskov.dk
Mobil: 24 24 32 77

Ole Vind
Borgmester i Hedensted
Kommune
Mail: Ole.Vind@Hedensted.dk
Mobil: 40 74 71 79

H.C. Østerby
Borgmester i Holstebro Kommune
Mail: h.c.osterby@holstebro.dk
Mobil: 21 44 01 50

Jesper Greth
Borgmester i Rebild Kommune
Mail: bjegr@rebild.dk
Mobil: 40 62 78 52



H. C. Østerby (A)
Holstebro Kommune



Ole Vind (V)
Hedensted Kommune



Jesper Greth (V)
Rebild Kommune



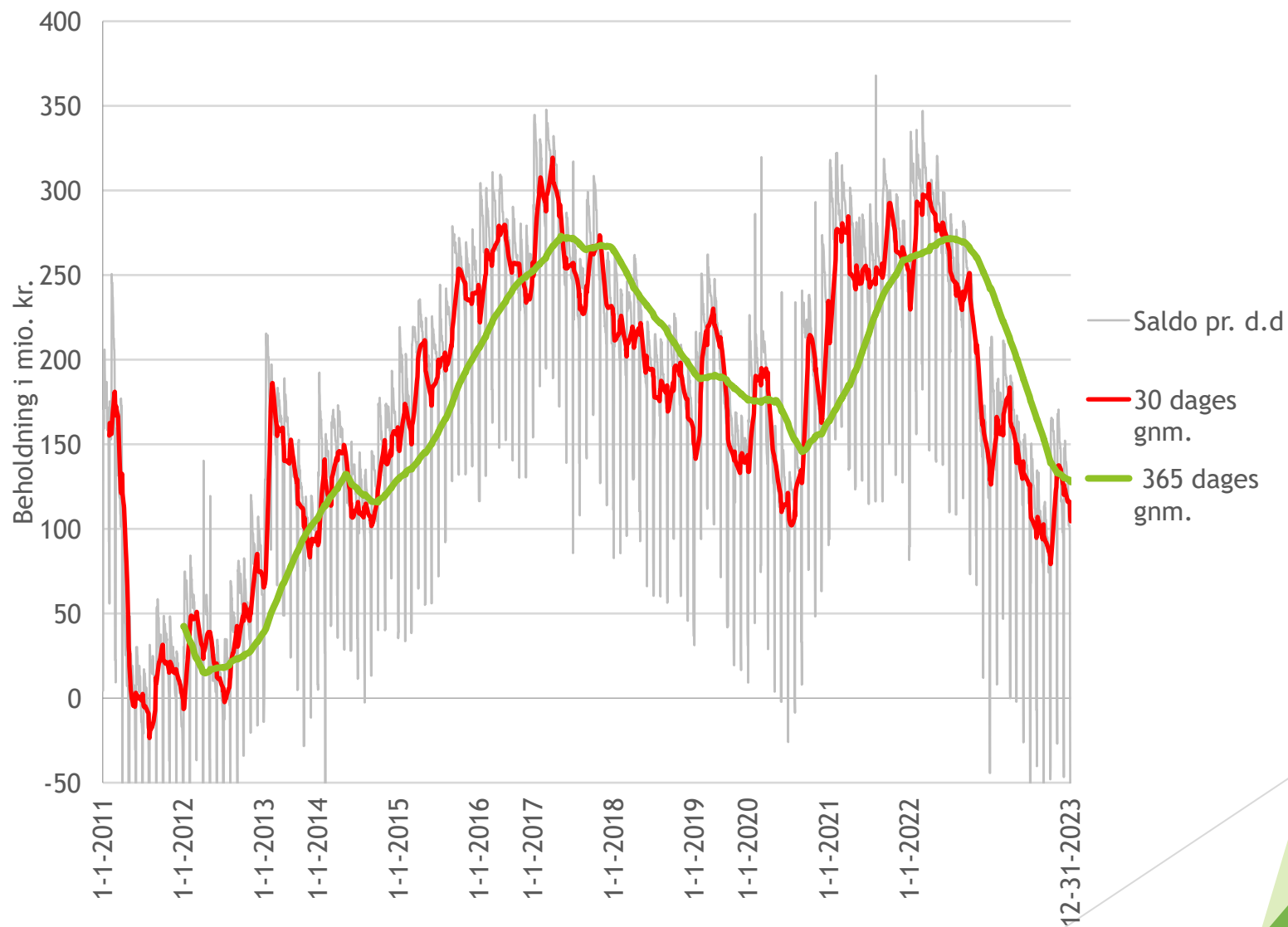
Lars Storgaard (C)
Favrskov Kommune



Svag økonomisk puls trods stor sparsommelighed...

Kassebeholdning 1. januar 2011 - 31. december 2023

Hedensted Kommune



Note: Stigningen i 2020-21 skyldes hjemtagning af "Covid19-lån" på +100 mio. kr.



FOLKETINGET

Susanne Ekman

Lektor, Roskilde Universitet

Indenrigsudvalgets høring om kommunernes økonomi

Onsdag den 28. februar 2024, Proviantssalen

Fra velfærdsboble til
robust ansvar



+

•

○

Et velfærdssamfun d på Ønskeøen

Hvor blev de svære
afvejninger af?

*”Vi ønsker altså at finde løsninger, der gavner økonomien **og** skaber en mere effektiv måde at gøre tingene på – **og** samtidig gør det lettere eller bedre at være borger.”*

(Regionsformand)

*»Tidligere troede man, at man udelukkende kunne gøre skattesystemet mere effektivt ved at skære i skattevæsenets økonomiske ramme, hvorefter medarbejderne ville løbe stærkere og finde nye måder at gøre tingene på. Jeg tror, at læren blandt andet er, **at man skal få nye IT-systemer op at køre, inden man fyrer de medarbejdere, som systemerne skal erstatte.**«*

(Tidligere skatteminister)

Når vi forsømmer svære afvejninger og forventningsafstemning, skubbes byrden af manglende bæredygtighed nedad

POLITIKERE: Ja, offentlige topledere, vi 'effektiviserer', men det er et lokalt ledelsesansvar, at det ikke går ud over kvaliteten

LEDERE: Ja, medarbejdere, I får flere opgaver og mindre tid, men hvis I er robuste og ansvarlige nok, bliver I ikke stressede af det

FRONTMEDARBEJDERE: Ja, borgere, vi presser og svigter jer, men I må lære at tage ansvar selv!

Hvilken vej skal spiralerne køre?

Overbelastning eller bæredygtighed

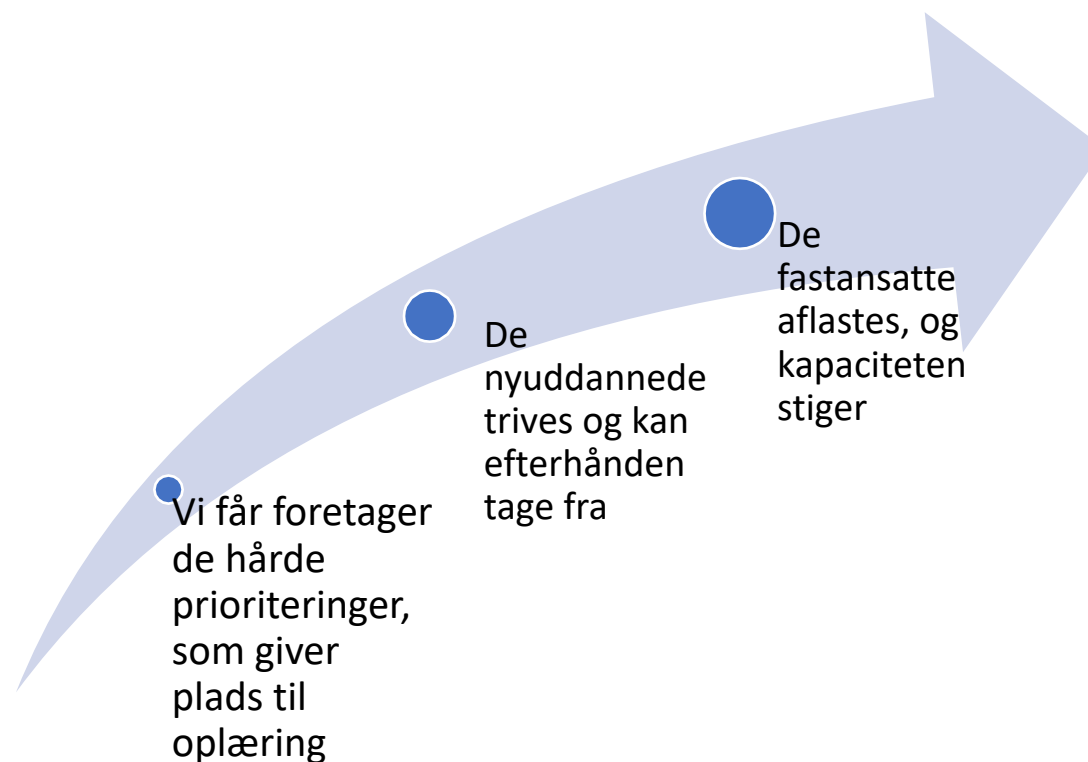
ONDE SPIRALER

Vi brandslukker overbelastning ved at udpine fundamentet endnu mere



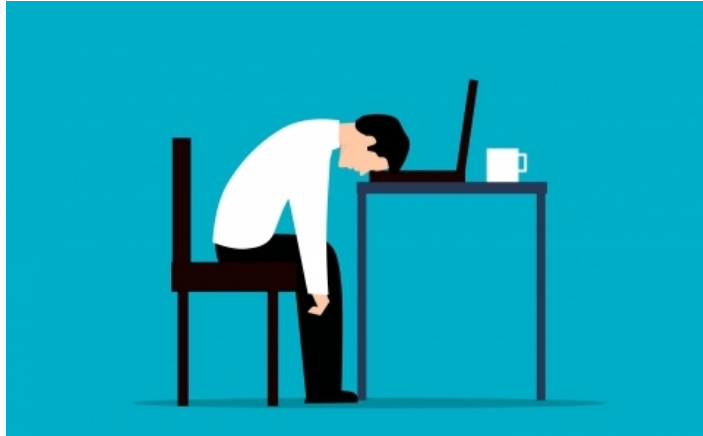
GODE SPIRALER

Vi øger kun belastning i det omfang, fundamentet kan bære det



Velfærdsforbedringer og -forringelser

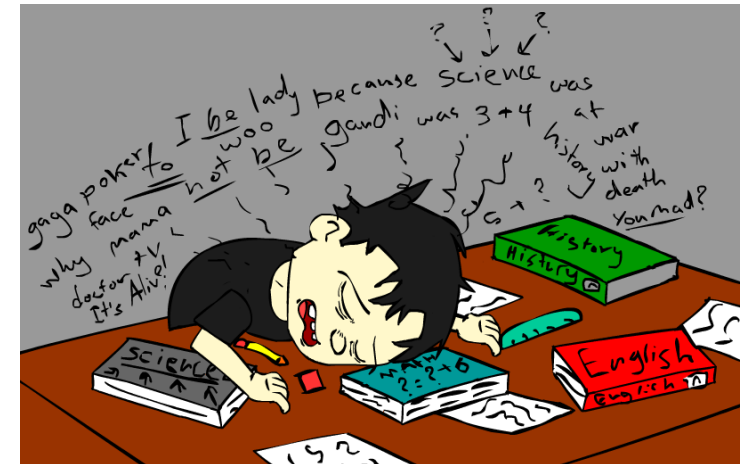
Hvornår er *mere* faktisk ringere?



Folkeskolereformen

Vi skal have bedre karakterer, mere bevægelse, mere differentiering, mere inklusion, mere forandring, mere fordybelse, mere praksis-relevans, mere undervisning, mere børnetrivsel, mere forældreinddragelse og mindre overarbejde.

Og husk nu at passe rigtig godt på jer selv. Vi skal nemlig også have et bedre arbejdsmiljø.



Prioriterings- og afvejningsprog

Rygstøtte til medarbejderne, forventningsafstemning med borgerne

Velfærd = 'umulige' prioriteringer. Det gør *altid* både godt og ondt

Det skal vi være fælles om og tale om i det åbne

Idealet er '*den bedst mulige løsning inden for de givne rammer*'

Fx skolens balance mellem specialbørn og 'normal'børn

Win-win: Hvis I som lærere evner differentieret undervisning, kan både normalbørn og specialbørn få stor gavn af at være i samme klasse, og begge grupper kan opleve bedre trivsel og højere læring på en målbar måde

Prioritering og afvejning: I dag brugte vi bare læsebånd og standardopgaver til 'normalbørnene', så jeg kunne prioritere konfliktløsning og ro med adhd-drengene.

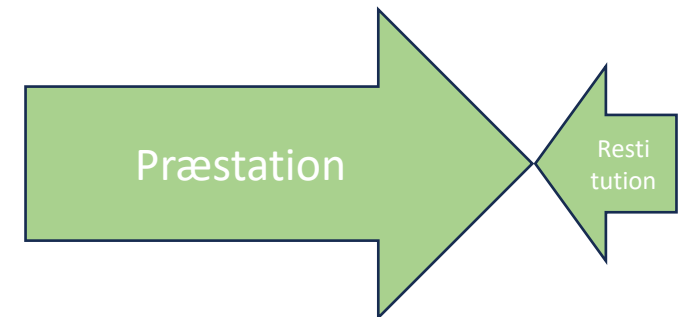
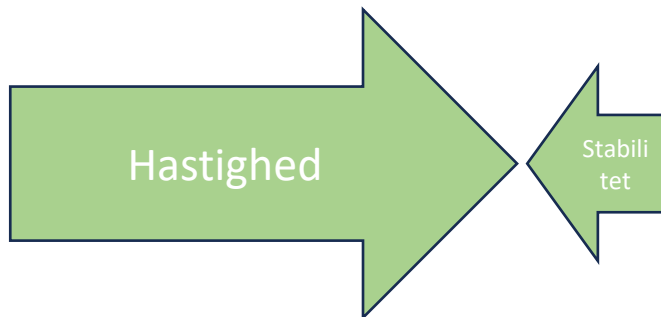
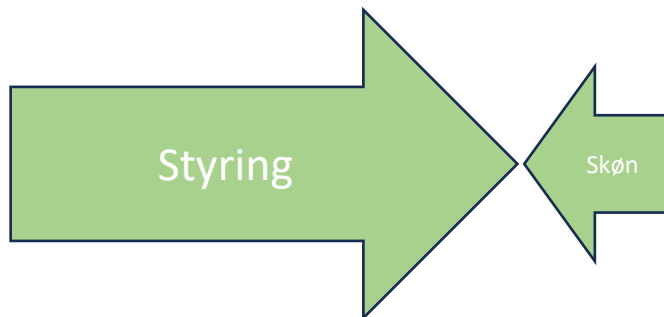
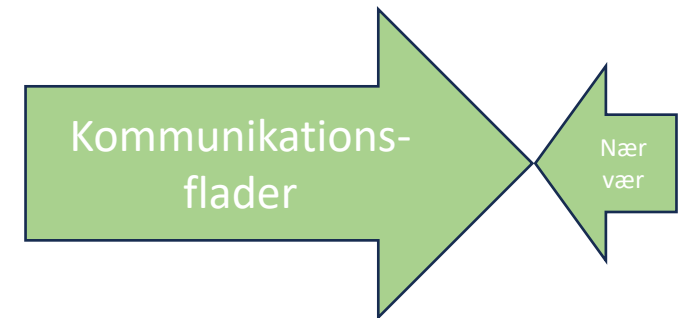
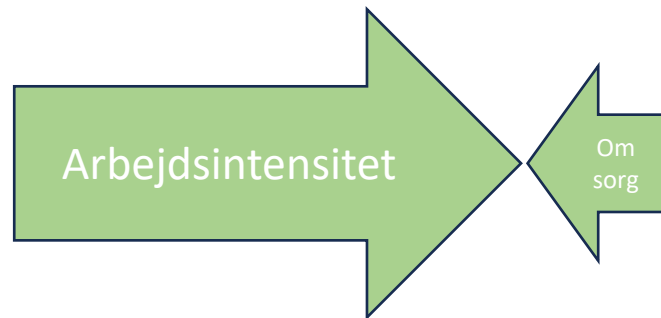
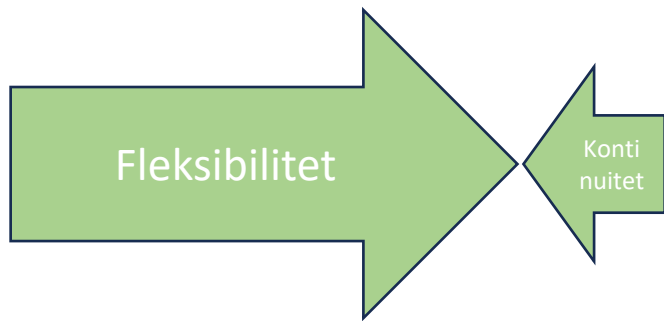
Vi skal belønne evnen til prioritering, afvejning og forventningsafstemning, og det skal afspejles i vores styringsprog ved at skrue ned for winwin-retorikken.



Vi skal rekruttere både ledere og medarbejdere ud fra deres evne til afvejning, ikke til urealistiske løfter

Vi kan ikke fjerne kompleksiteten!!

Kompleksitet håndteres bedst gennem løbende afvejning
Afvejning kræver *bufferkapacitet*
Både win-win og pendulering er mangel på afvejning



Hvor kan vi JUSTERE, ikke PENDULERE

1. Gøre **forandningsprocesser** mindre hyppige, mere realistiske og mindre samtidige
2. Gøre **kommunikationsmuligheder** færre, med færre loops og i mere afgrænsede tidsrum
3. Lave mindre **dokumentation** med bedre kobling til det faglige arbejde til dagligt
4. Lav lidt mindre **målstyring**
5. Styre mere uden om dyre **symptombehandlinger**



Kort sagt: robust ansvarliggørelse i alle led

Erstat winwin-sprog med afvejnings- og prioriteringssprog

Stabilitet, aflastning, arbejdsro og drift skal være sexet i ledelse

Skab *bufferkapacitet*, så de gode spiraler kan opstå

Skab samtalerum og legitimitet omkring svære afvejn timer i alle led

Skab et sprog for, hvad vi *får* ved at *miste* noget; og hvad vi *mister* ved at *få* noget

Gør en sport ud af dogmebevægelser (hvad kan vi undvære)

Og den hårde: Vi må sige højt, at velfærd ikke fjerner al lidelse og udligner al ulighed. Der er grænser for velfærd, også når man betaler meget i skat.



FOLKETINGET

Niels Jørgen Mau Pedersen

Projektchef, VIVE

Indenrigsudvalgets høring om kommunernes økonomi

Onsdag den 28. februar 2024, Proviantssalen

Udfordringer i kommunernes økonomi fra forbrug, styring og udligningssystem – skævheder og løsninger?

Indenrigsudvalgets høring 28. februar 2024,

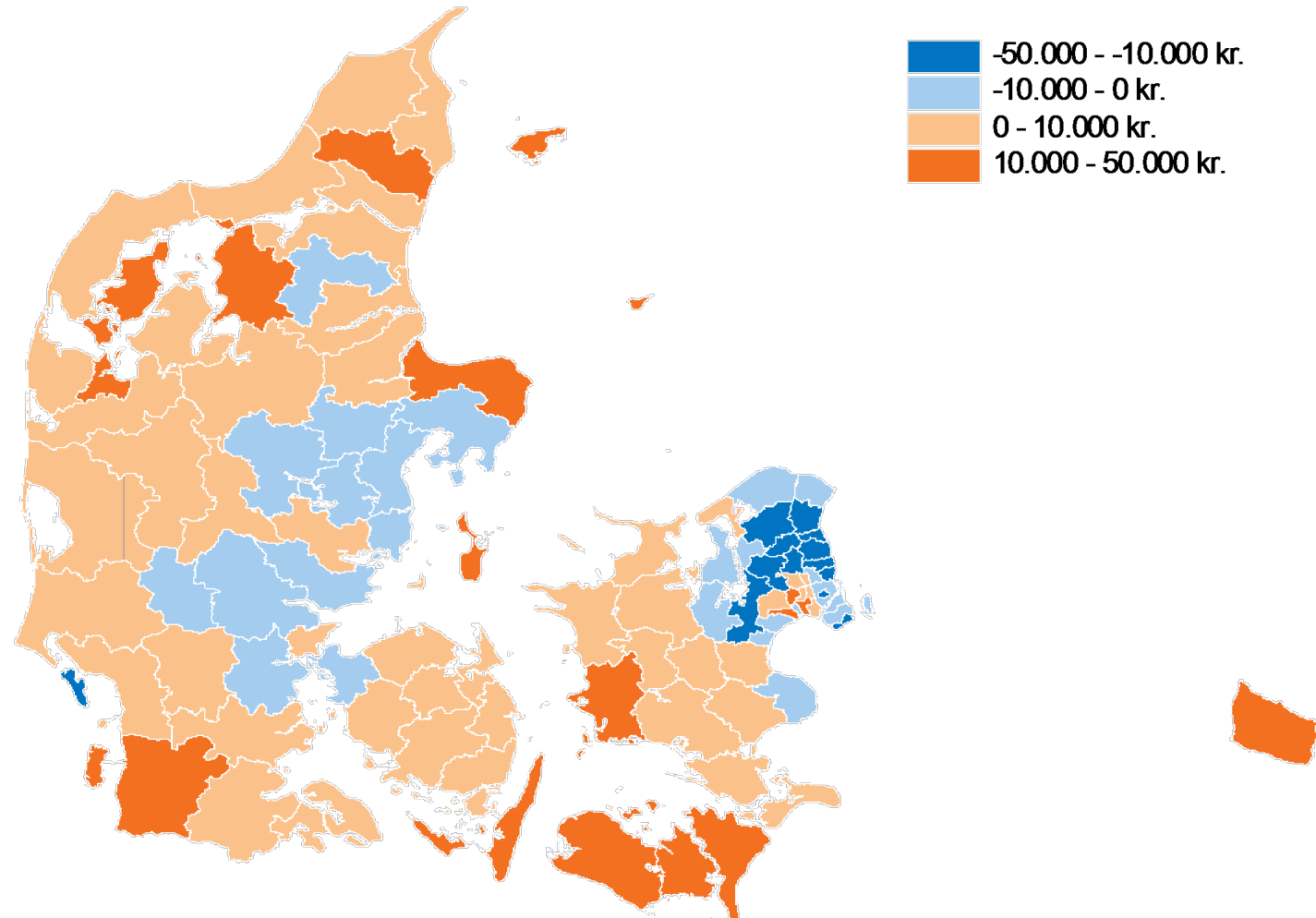
Niels Jørgen Mau Pedersen,

Projektchef i VIVE

- Udligning
- Kommunalt og andet forbrug
- Styringssystem

Kommunale udfordringer/ udligning (1): Betydelig omfordeling (27 mia.kr.) - men opfylder systemet sit mål og er det ajour?

Afvigelse fra landsgennemsnit – tilskud og udligning pr. indbygger. 2021



Kilde: M.B. Nørtoft & N.J. Mau Pedersen 2022

Kommunale udfordringer/ udligning (2): Kritiske punkter i det gældende tilskuds- og udligningssystem

1. Manglende ajourføring/vedligeholdelse pga. kommunal udvikling:

=> seniorpension, specialiserede socialområde, minimumsnormeringer, nye ejendomsvurderinger, sundhed? mm.

2. Fejl og mangler opstået ved 2020-reformen:

Vildtvoksende særordninger på spinkel baggrund

Konkrete mangler/forringelser: betalingsfolketal, overudligning, svækkede kriterier

Fra et nettosystem til et fragmenteret 'atomiseret' system

Fastlåsning af lang række tilskud (inkl. KMF)

Misforstået begrænsning af antal særtilskudskommuner

Voldsom overfinansiering

3. Faglig udvikling sat på pause:

Finansieringsudvalget uden udlignings-analyser siden 2017/18 (30 års pause?)

Kommunale udfordringer/ udligning (3): Hvordan komme videre? – overvejelser baseret på tidligere erfaringer med sigte på udvikling

- Videreføre værdierne fra det nuværende system inkl. vedligeholdelse
- Indfør objektive kriterier også i særordninger (se citat 4 kommuner)
- Integrer nogle af de særlige ordninger i det generelle system
- Genindfør netto-princippet og løsn fastlåsning
- Afskaf overfinansieringen
- Bedre konjunktursikring
- Finansieringsudvalget får et kommissorium ("eftersyn")
- Sæt analyse-arbejde på sektorområder i gang og indkald bidrag ude fra

Ekstra....

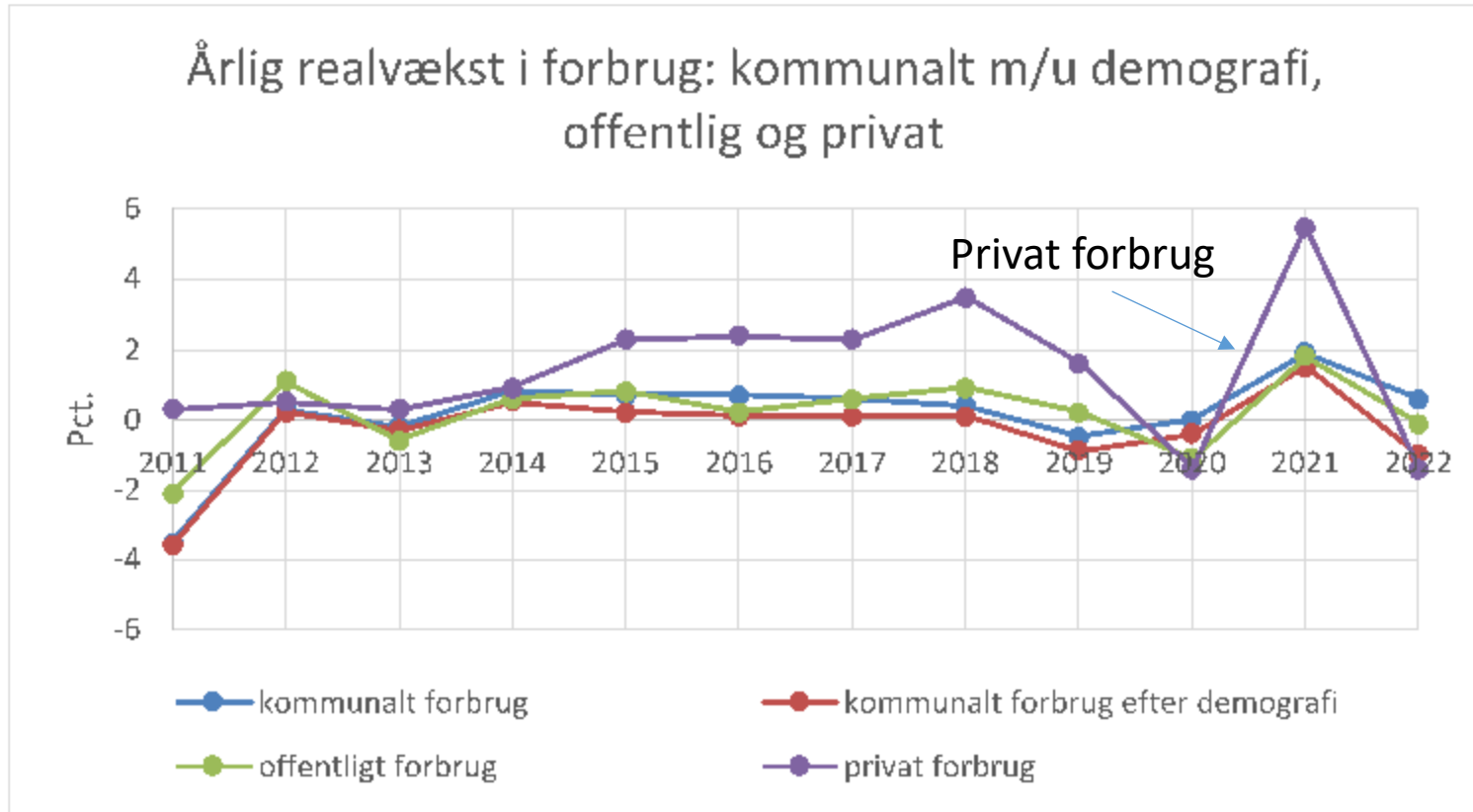
- Faglige artikler om udligning(kun eksempler):
- S. Etzerodt & N.J. Mau Pedersen: "Formula-based Grants as Pork Barrel Politics: Targetability and the Political Strategic Use", Munich Papers in Political Economy, 02/2024.
- N.J.Mau Pedersen: "Landdistrikterne i den kommunale økonomi – afspejles de i økonomiaftaler og udligning?" Økonomi & Politik, 2023/1.
- M.B. Nørtoft & N.J. Mau Pedersen: "Tilskud og udligning fylder mere i næsten alle kommuner i 2021 end i 2020", DST Analyse 2022.
- J, Blom Hansen & N.J.Mau Pedersen: "De traditionelle dilemmaer – eller brud med traditionen", Administrativ Debat, 2020 nr. 2.
- Kommende: Borge, Etzerodt, Wickström, Mau Pedersen: "Fiscal Equalization in Nordic Municipalities: Institutions and Inequalities".

- Uddrag af udligningsloven: **§ 17 a.** Social- og indenrigsministeren yder et årligt tilskud til udsatte ø- og yderkommuner. Tilskudsrammen udgør 1,5 mia. kr.,[osv.....]
- *tk. 2.* Det samlede tilskud efter stk. 1 fordeles mellem de tilskudsberettigede kommuner, jf. stk. 3, efter kommunernes indbyggertal ganget med en faktor fastsat for hver kommune i stk. 3.
- *Stk. 3.* De tilskudsberettigede kommuner efter stk. 1 omfatter Faxe Kommune med faktoren 1, Kalundborg Kommune med faktoren 2, Sorø Kommune med faktoren 1, Lolland Kommune med faktoren 3, Guldborgsund Kommune med faktoren 3, Vordingborg Kommune med faktoren 3, Bornholms Kommune med faktoren 4, Assens Kommune med faktoren 2, Faaborg-Midtfyn Kommune med faktoren 3, Kerteminde Kommune med faktoren 2, [osv.. 36 kommuner nævnes ved navn]

Ekstra ekstra: udligningsrapporter fra Finansieringsudvalget siden 1992....(rapport om regioner og notat om registreringer ej medtaget)

- 1993: Aktivitetsbestemte tilskud. Forenkling af udligningssystemet. Statstilskuddets fordeling. Betænkning 1250.
- 1993: Mulige ændringer i den amtskommunal udligning om udgiftsbehov
- 1996: Kommunal erhvervsskatter og udligning, Betænkning 1316
- 1998: Betænkning om kommunernes udgiftsbehov
- 1998: Forenkling af den kommunale finansiering
- 2003: Forberedelse af de nødvendige tilpasninger i tilskuds- og udligningssystemet til 1. jan.2004
- 2004: Et nyt udligningssystem, betænkning (3 bind, 1467)
- 2005: Finansieringsudvalgets rapport om et nyt tilskuds- og udligningssystem
- 2009: Finansieringsudvalgets rapport om opfølgning på finansieringsreformen
- 2010: Kommunale parkeringsindtægter og modeller til regulering heraf
- 2012: Kommunale udgiftsbehov og andre udlignings spørgsmål, betænkning 1533
- 2013: Tilskudsordningen vedrørende kommuner med mindre øer
- 2013: Rapport om stabiliteten i de årlige tilskuds- og udligningsbeløb
- 2014: Evaluering af lov om bloktilskuds nedsættelse ved kommunale skattestigninger
- 2014: Økonomisk udvikling og det kommunale finansieringssystem
- 2014: Udligningsordningen vedrørende indvandrere og efterkommere
- 2015: (delvis) Analyse af virkningerne for den kommunale og regionale økonomi af den kommunale medfinansiering af sundhedsvæsenet
- 2018: Analyse af kriterier og udgiftsbehov på beskæftigelsesområdet
- 2018: Analyse af udgiftsbehovsopgørelsen og udviklingen i overførsler
- 2018: Analyse af regionale og strukturelle elementer i udligningen

Kommunale udfordringer/forbrug (1): Udviklingen 2011-2022

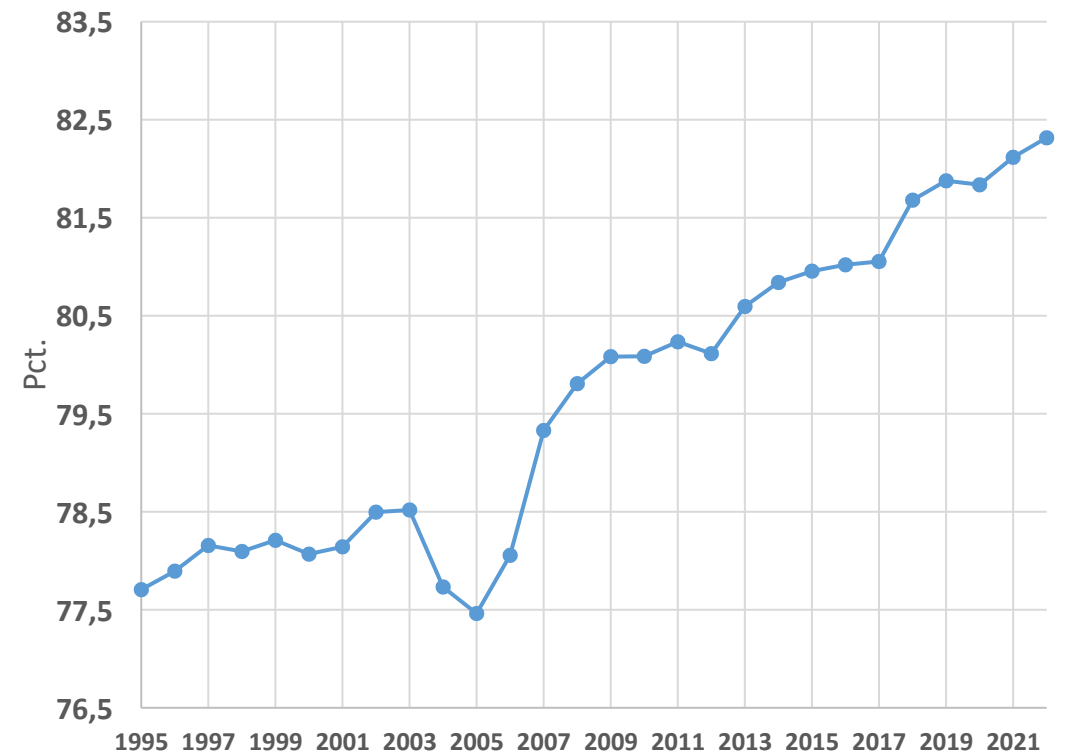


- Store udsving
- kommunalt forbrug lavest
- off. forbrug lidt højere
- privat forbrug noget højere
- => offentlig udvikling i produktivitet er ikke medregnet – kan mindske forskelle

Kilder/note: FIU-svar 165 og 292 (2023) til Pelle Dragsted, Danmarks Statistik og egne beregninger. Off. forbrug er excl. afskrivninger og deflateret efter input-metoden.

Kommunale udfordringer/forbrug (2): Gennemsnitlig årlig udvikling samt individuelt forbrug

Kommuner - individuelt forbrug
andel af samlet forbrug

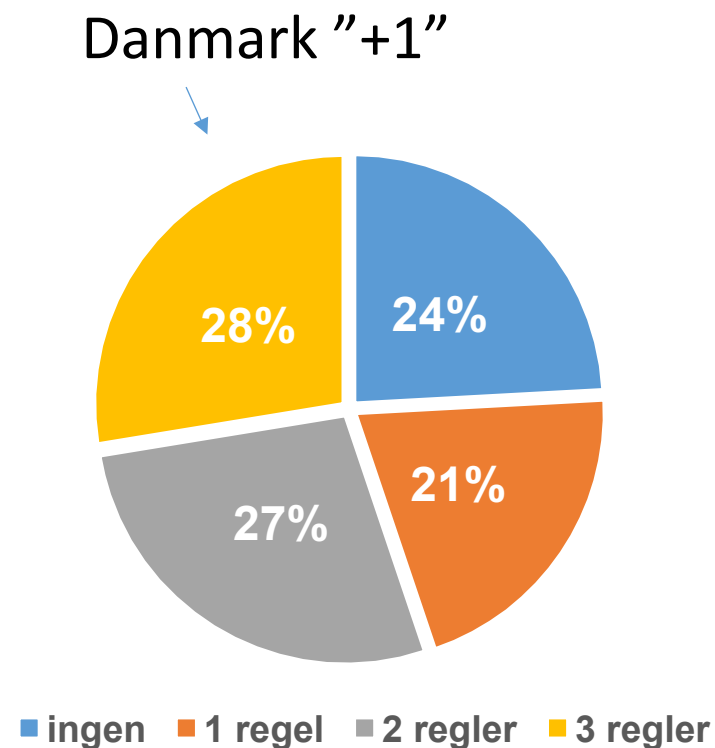
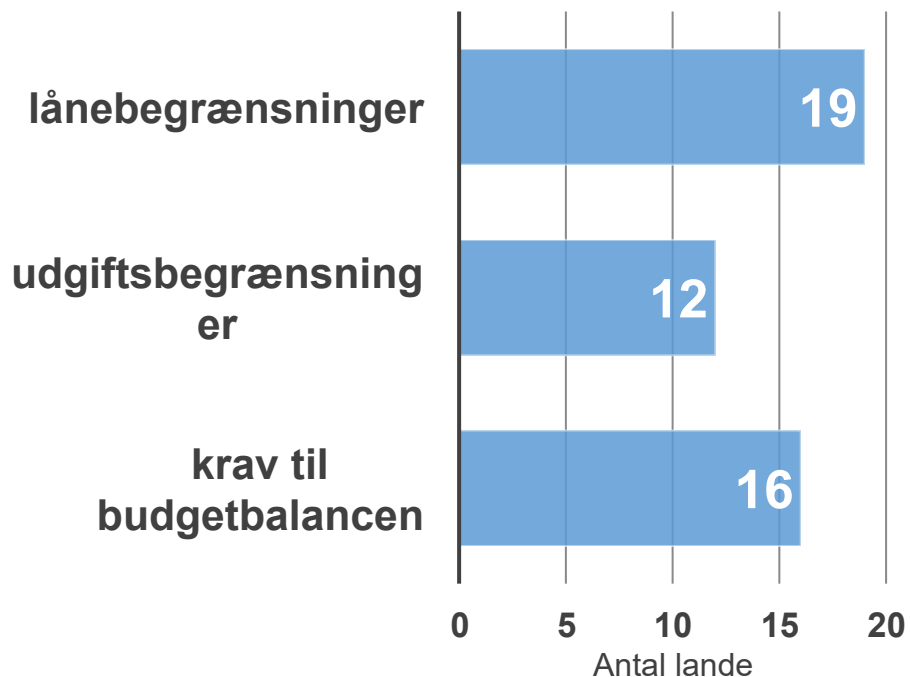


Kommunale udfordringer/forbrug (3): "Forklaringer" på et oplevet pres

- => velstandsudvikling øger efterspørgslen ("Wagner")
- => produktivitetsudvikling findes men lavere end i privat sektor: fordyrer forbrug ("Baumol")
- => kommunalt forbrug nærliggende at sammenligne med privat forbrug
- => fordelingen af udgiftslofterne har ikke favoriseret kommunerne
- => udviklingen på de specialiserede områder presser normalområder
- => "opting out" kan iagttages og begrænser muligvis kommunale handlemuligheder
- => og så er der styringssystemet (næste slide)

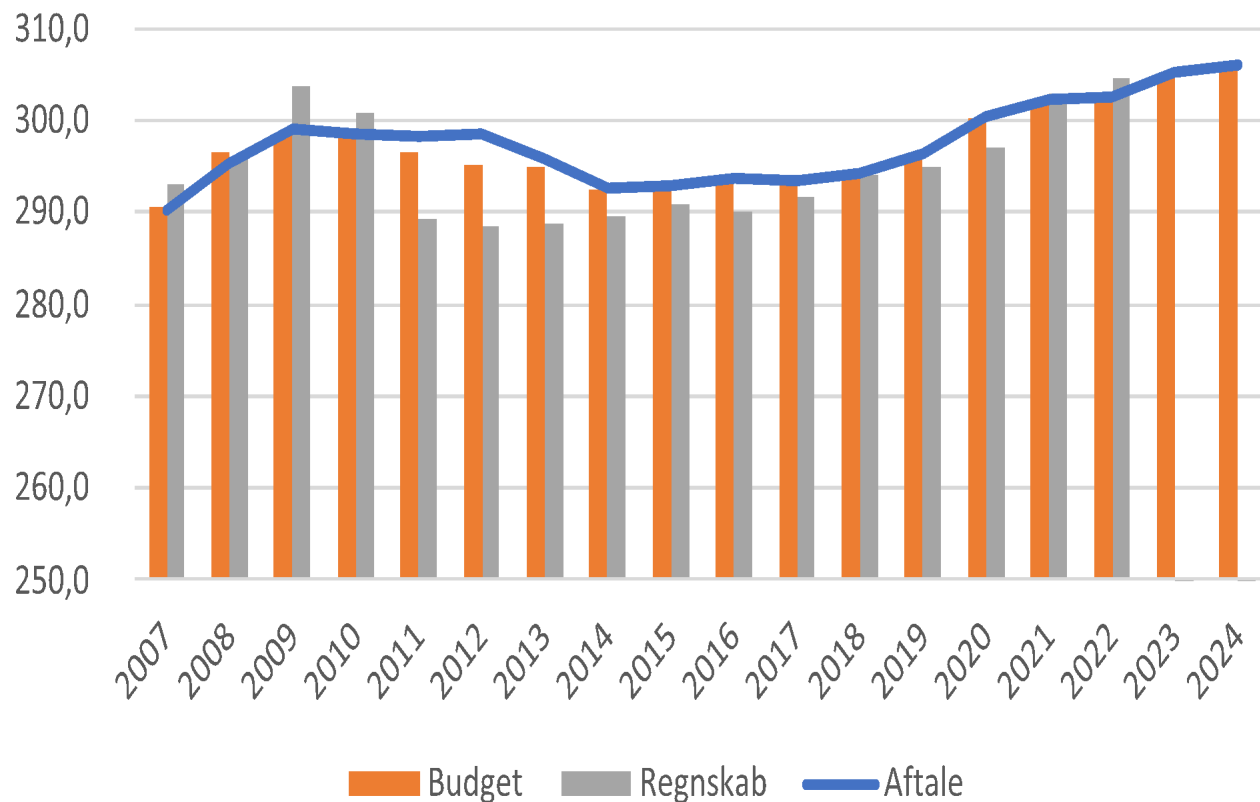
Kommunale udfordringer/ styring (1): Danmark har en rigoristisk styring af kommunerne – bl.a. sanktionerede udgiftslofter

Antal OECD-lande, der anvender tre typer af fiscal rules, samt hvor mange styringsregler der anvendes *ad gangen*, 2019.

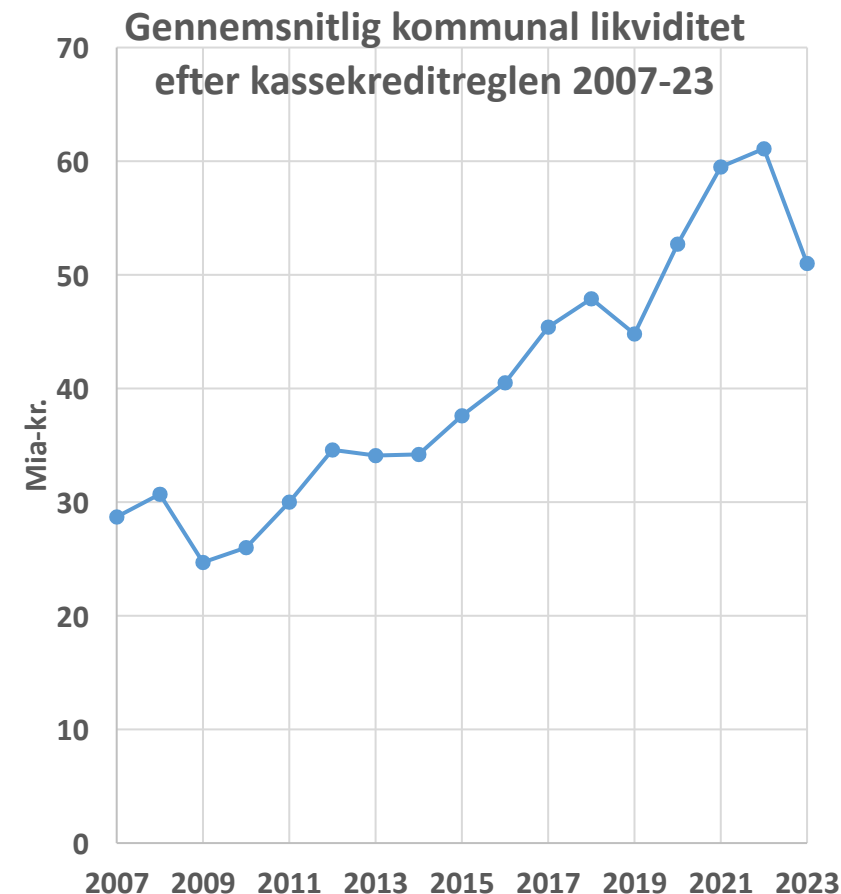


Kommunale udfordringer/ styring (2): udgiftslofter og kasse succes med overholdelse - men indskrænket frihed og investeringskonflikt

Serviceudgifter i B24-niveau



*) pris- og lønkorrigeret til 2024-niveau, opgavekorrigeret
Kilder: KL januar 24 (kommunale regnskaber og budgetter og opgavekorrig. dialog med FM)



Kilde: kommunale nøgletal feb.24

LAV EN (NY) EVALUERING!

VIVE



FOLKETINGET

Pause

Indenrigsudvalgets høring om kommunernes økonomi

Onsdag den 28. februar 2024, Proviantssalen



FOLKETINGET

Morten Mandøe

Cheføkonom, KL

Indenrigsudvalgets høring om kommunernes økonomi

Onsdag den 28. februar 2024, Proviantssalen

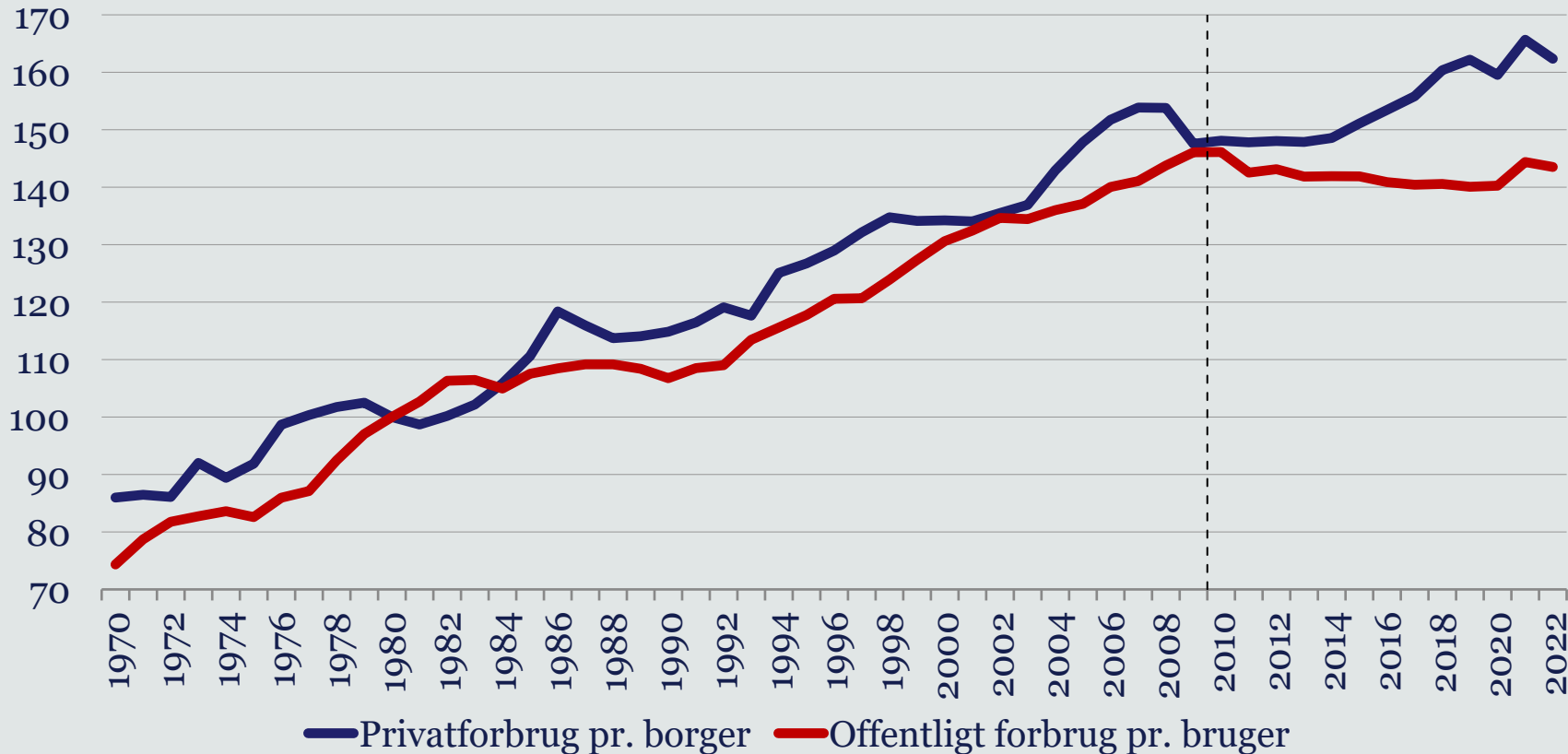
Oplæg v. høring

*Morten Mandøe,
Cheføkonom, KL*



Udviklingen i privat og offentligt forbrug

Indeks



= 49,5 mia. kr.

Kilde: Svar til FIU alm del 165

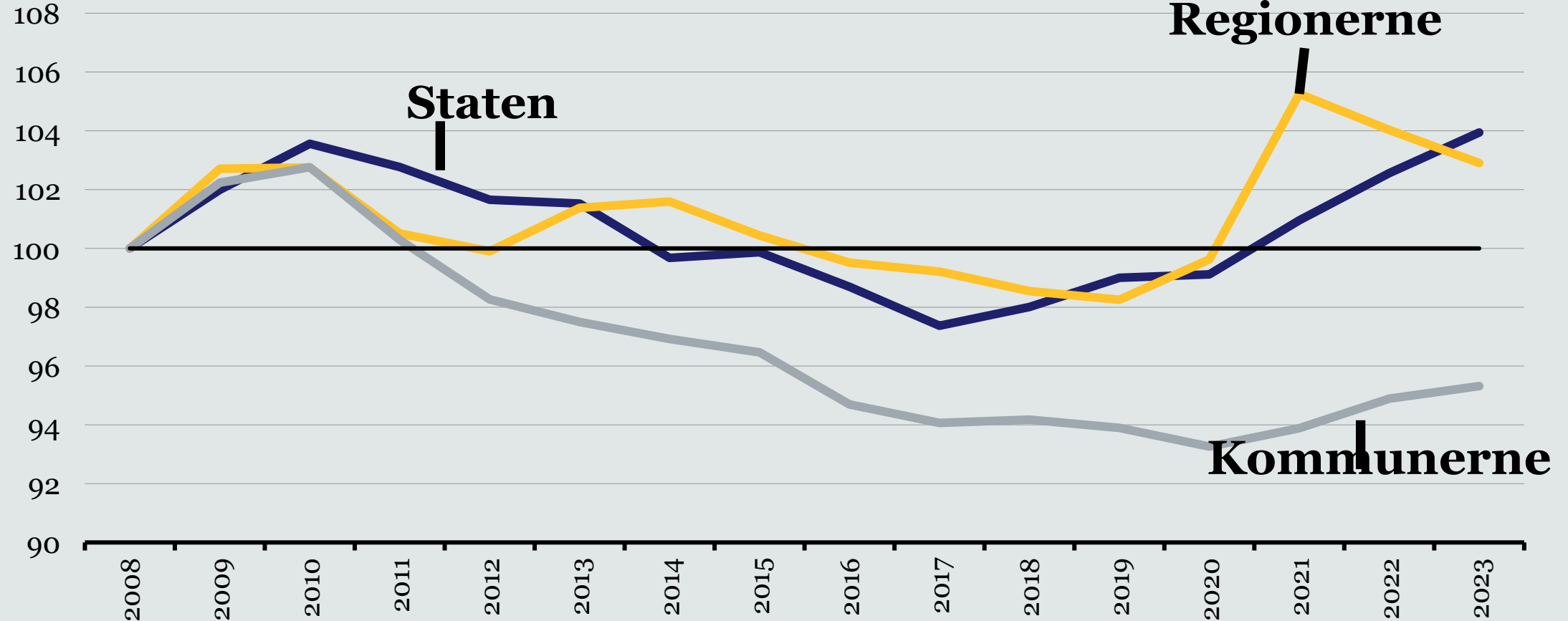


= 28,5 mia. kr. i kommunerne (2010-2022)

Kilde: Svar til FIU alm del 292

Hænder pr. bruger

Indeks (2008=100)

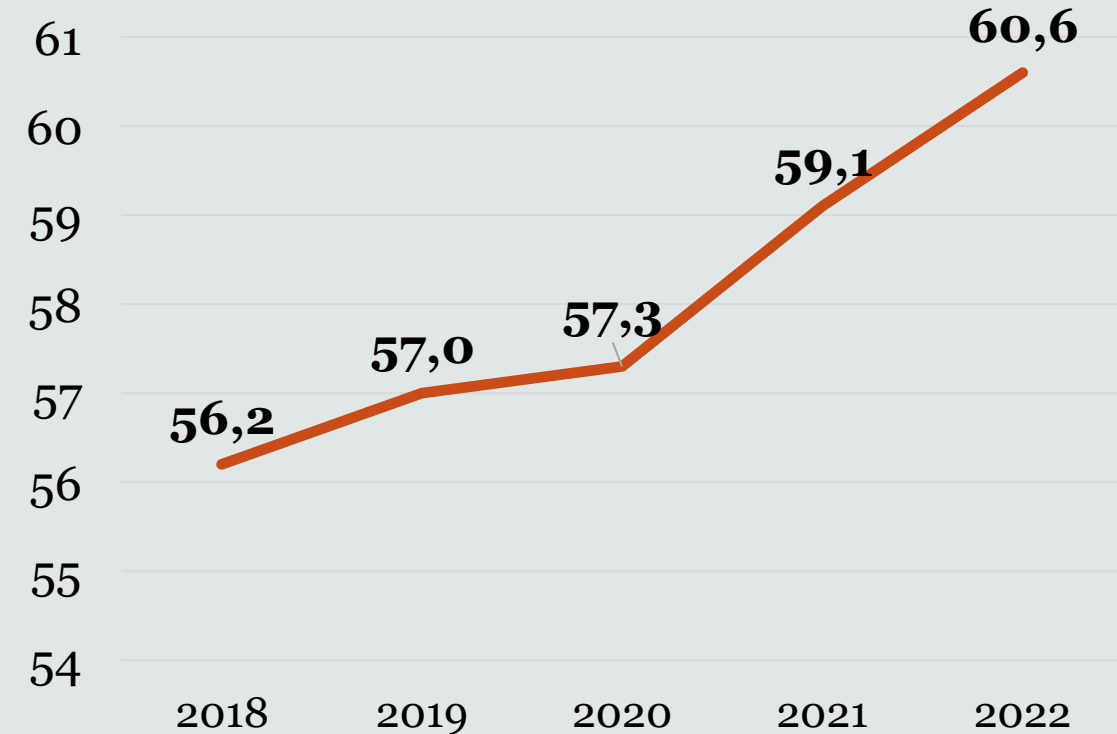


Kilde: Small Great Nation, Kraka/Deloitte

Stigende udgifter til specialiserede indsatser

Det specialiserede socialområde (Faste priser)

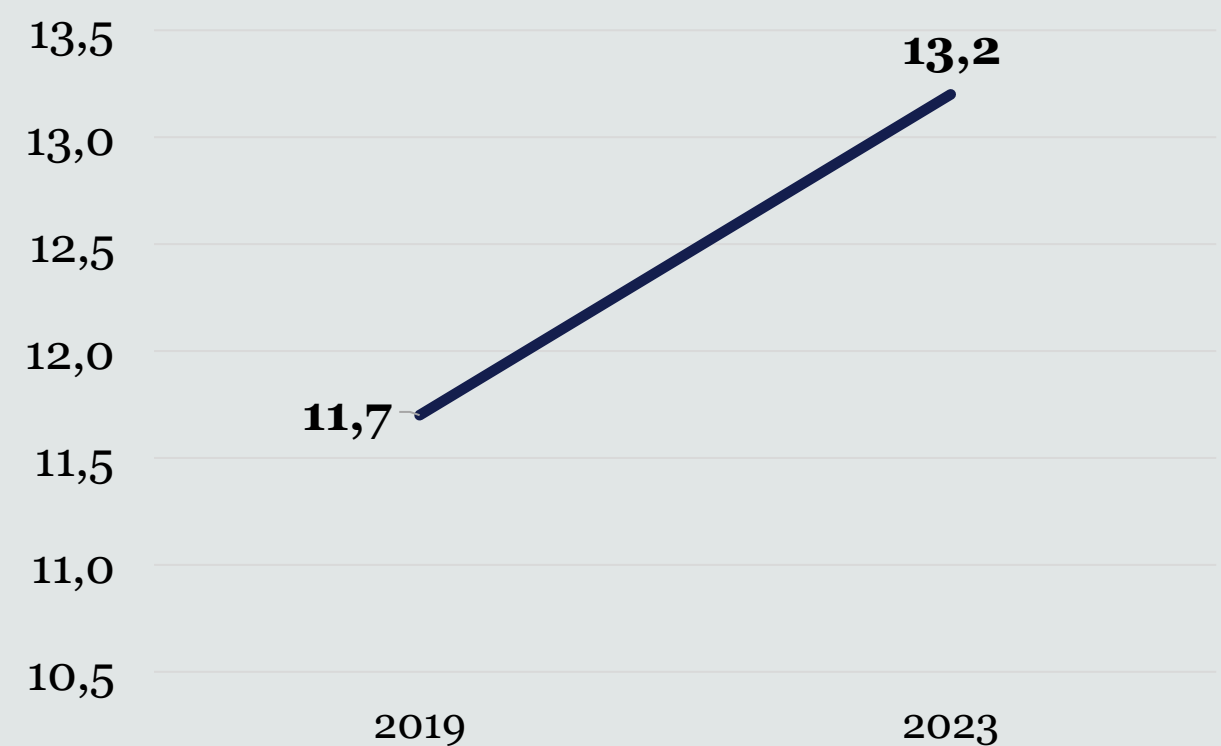
Mia. kr.



Kilde: Egne beregninger pba. DST.

Specialundervisning (Faste priser)

Mia. kr.



Kilde: Egne beregninger pba. DST.

Hver 4. krone i folkeskolen går til specialundervisning

26,3 % af udgifterne i folkeskolen gik i 2022 til de..

6,5 % af eleverne, der går i specialklasser og specialskoler



Miljøorganisationer klager til EU over itsvind, fiskedød og blåvret mudder
1. sektion side 10

Politiet har luget ud i de hårdføre betjente
1. sektion side 8

Kulturministeren: Jeg går ikke på arbejde for at begrænse kulturens ytringsfrihed
Kultur side 2

POLITIKEN Onsdag 27. sept. 2023
Afgang 100 kr. 302
Print 400
Kundenservice
Folketold 70 15 00 00
www.politiken.dk

Hver 4. krone i folkeskolen går til specialundervisning

Kvindens egen krop
Abortgrænse skal høves og retten kæmpes for

Hvor skal grænsen for abort gå? Det Etsike Råd siger 18. uge.
1. sektion side 4

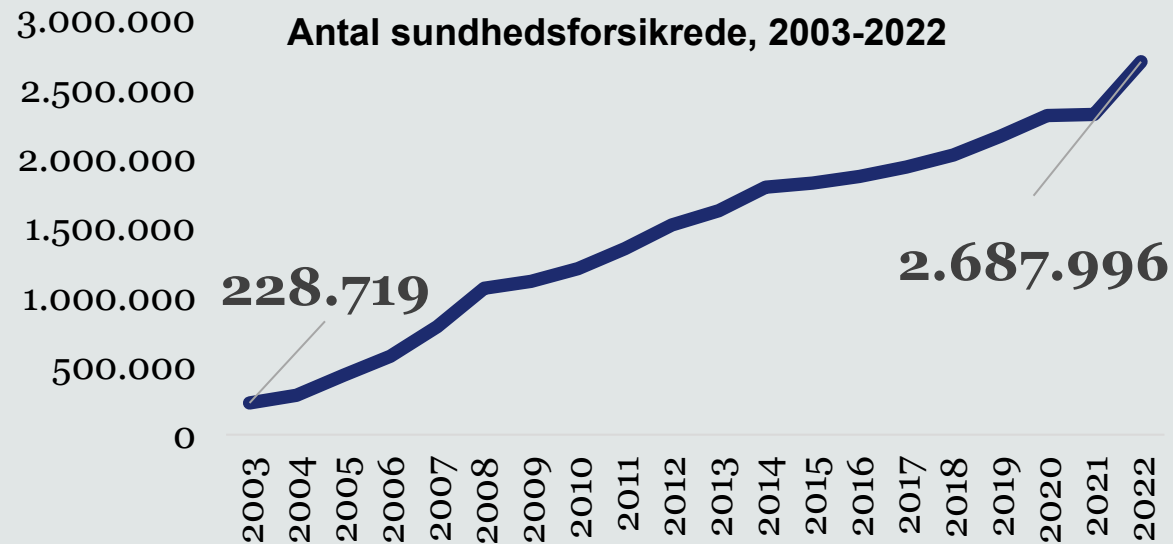
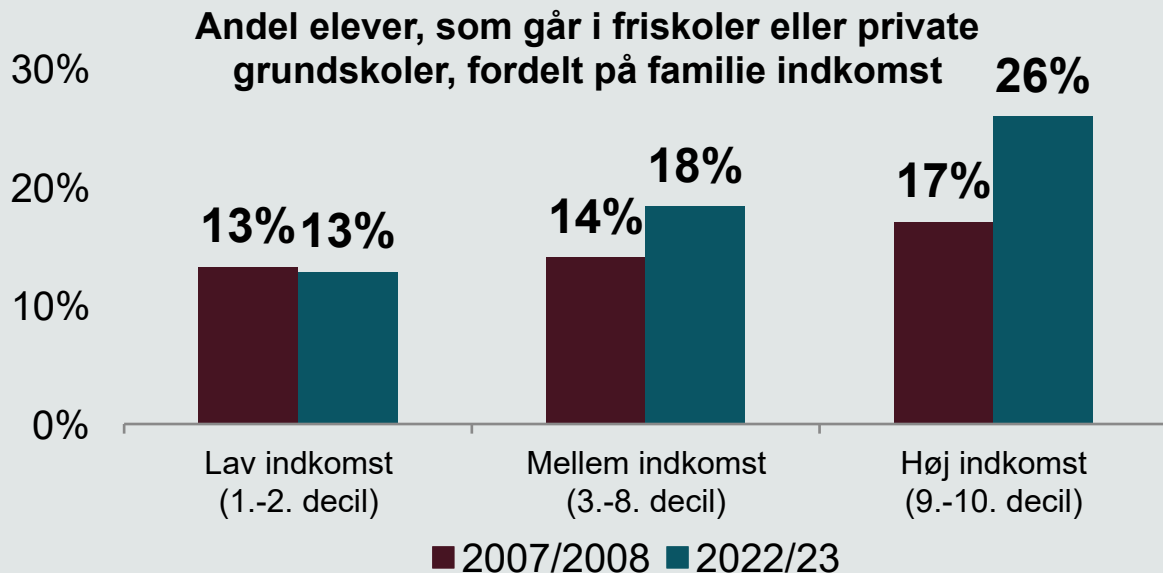
20% RABAT PÅ ALT!
20. SEPTEMBER - 1. OKTOBER
Køb bøger, du må godt

Landsdækkende sommerhusudlejning
Sologstrand.dk
Tlf. 99 44 44 40

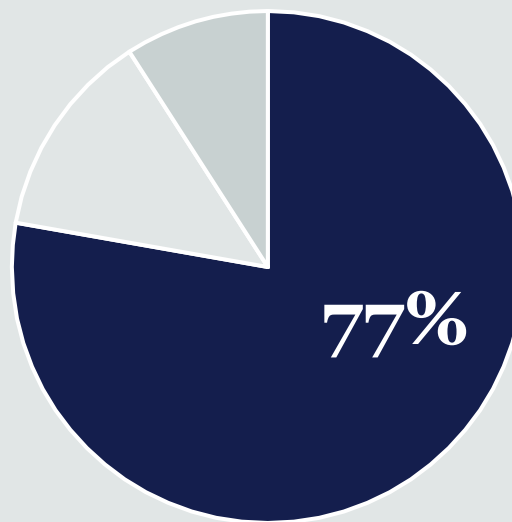
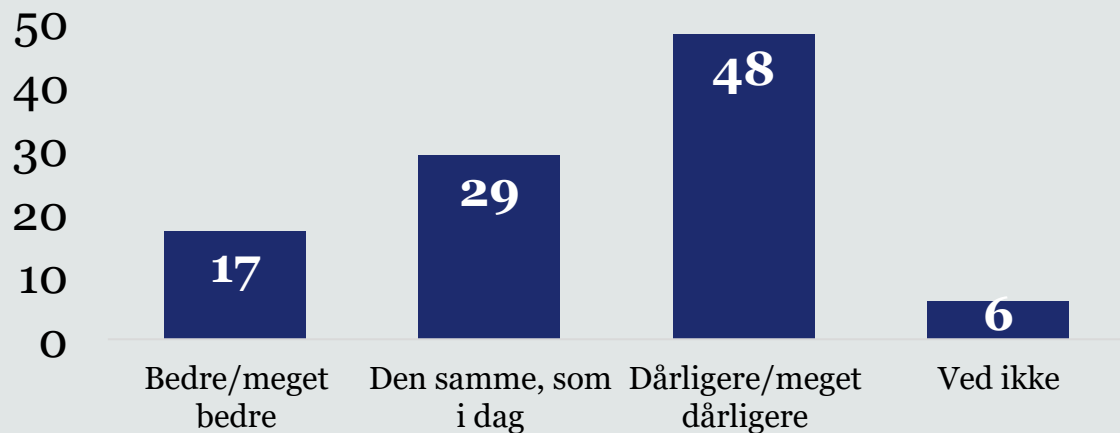
POLITIKENS PÆDAGOGPRIS

"USÆDVANLIG OG TANKEVÆKKENDE"
MUNKEN
SE DEN I BIOGRAFERNE NU

Samfundskontrakten er udfordret



Borgernes forventninger til velfærden om 10 år (pct.)



Mere end tre ud af fire forventer, at det i løbet af de næste 10 år bliver nødvendigt at tilkøbe servicetilbud som rengøring for at få den hjælp, man har behov for

Man skal også bare lige huske..

86% af forældrene er tilfredse eller meget tilfredse med deres børns dagtilbud

Kilde: BUVVM, 2022.

81% af modtagere i ældreplejen er tilfredse eller meget tilfredse med den pleje/støtte, de får

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen, 2021.

77% af borgerne i botilbud mv. og 86% af borgerne i eget hjem er tilfredse eller meget tilfredse med den støtte, de får

Kilde: VIVE, 2021.

87 % af folkeskoleeleverne oplever generel høj trivsel

Kilde: BUVVM, 2023.

85% af virksomhederne er tilfredse eller meget tilfredse med jobcentrene

Kilde: KL, baseret på 13.000 besvarelser fra virksomheder, 2022

79% er tilfredse eller meget tilfredse med deres kommunale genoptræning

Kilde: ISM, 2023.

Tak for ordet!

Morten Mandøe,

moma@kl.dk

KL



FOLKETINGET

Arne Ullum

Chefredaktør, NB Økonomi

Indenrigsudvalgets høring om kommunernes økonomi

Onsdag den 28. februar 2024, Proviant salen



Arne Ullum
Ansvh. chefredaktør

Kommunernes udfordringer

*Du har adgang til artiklerne via Folketingets
netværk*

Fortællinger fra Christiansborg:



”Vi holder hånden under velfærden...

... ved at finansiere det demografiske træk”

Den anden fortælling:



“Danmark er for lille til store forskelle og postnummeret skal ikke afgøre, hvilken service borgerne få”

Graden af lighed mellem kommunerne

Ligheden mellem de enkelte serviceområder på tværs af landet

- Forskel i lokale prioriteringer sikrer optimalt brug af de offentlige velfærdskroner
- Vil formentligt koste 30-40 milliarder kroner at hæve alle serviceområder til bedste niveau

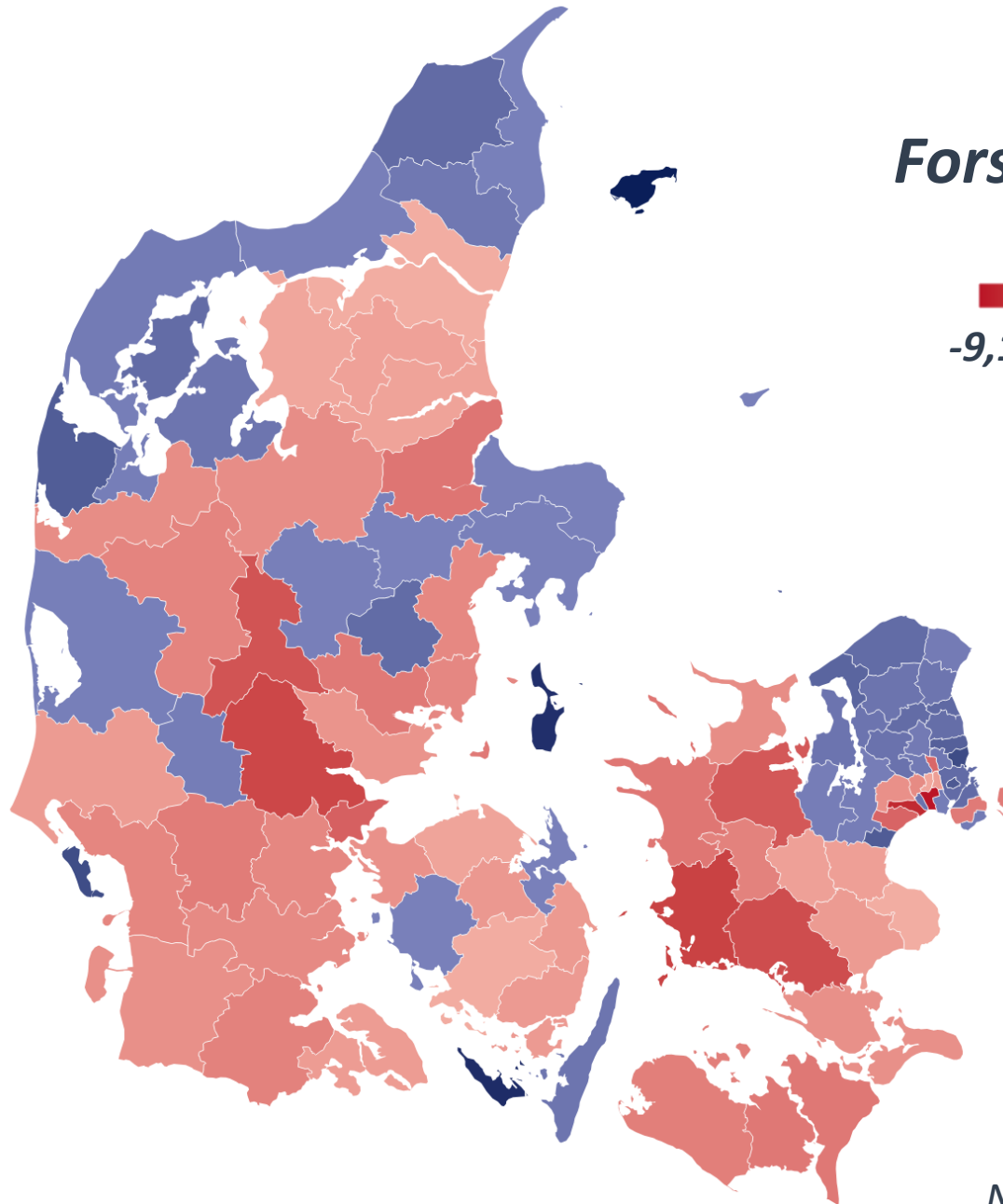
Ligheden mellem kommunernes samlede forbrug på service

- **Fortællingen** er at ” Danmark er for lille til store forskelle og at postnummeret ikke skal afgøre, hvilken service borgerne får”
- **Sandheden:** Forskelle på næsten 25 procent målt på serviceudgift i forhold til behov

Links

<https://www.nb-okonomi.dk/2023/03/31/analyse-kvalitetstandarder-kan-koste-kommunerne-op-til-36-milliarder-kroner>

Forskjel i serviceniveau Afvigelse i pct.



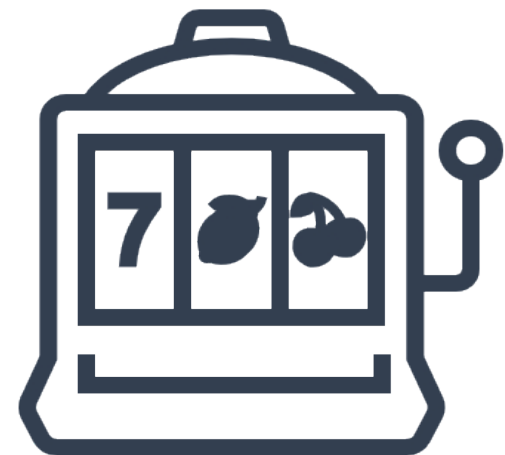
Link:

[Artikkel om serviceniveau m. kort](#)

NB: Yderkommuner med store særtilskud ikke retvisende.

Udligningssystemet er mere lotteri end system

- Er smækfyldt med fejl
- Løste ikke grundlæggende fejl
- Blev repareret med særtilskud
- 10-15 kommuner kan ikke udnytte deres serviceramme - og det tal vil formentligt stige med 25 kommuner inden 2027-2028.



Eksempler på fejl i udligningssystemet

- Tidlig tilbagetrækning
- Skæve sociale flyttemønstre
- Ældre og delvist børn underkompenseres (højere andel end gennemsnittet giver tab)
- Kommunerne får ikke dækket deres udgifter ved vækst i erhvervslivet

Links

<https://www.nb-okonomi.dk/2024/01/17/saadan-rammer-udgifterne-til-tidlig-tilbagetraekning-din-kommune>

<https://www.nb-okonomi.dk/2022/06/16/flyttemoenstre-goerde-rigeste-kommuner-rigere>

<https://www.nb-okonomi.dk/2024/02/07/forstaa-paa-tre-minutter-derfor-underkompenseres-kommuner-for-boern-og-aeldre>

Fejl fremmer ineffektivitet

- Borgerne og samfundet får mindre ud af de offentlige midler end de kunne få.
- De kommuner, som får for mange penge, har en tendens til at drive kommunen mindre effektivt, mens de kommuner som ved et tilfælde får for lidt, er nødt til at skære
- Når den objektive opgørelse af kommunernes udgiftsbehov er så tilfældig, så er det svært at afgøre om en kommune leverer dårlig service på grund af lav effektivitet



Der er brug for:

- Anerkendelse af, at det er Folketingets suveræne ret at afgøre, hvor mange penge kommuner skal have.
- Ærlighed fra Christiansborg om, hvad pengene rækker til.



Der er brug for:

- En grundlæggende reform af udligningssystemet, så systemet afspejler kommunernes udgiftsbehov og det dermed bliver tydeligt:
 1. Hvilke forskelle i skat og service, som skyldes et fordelingspolitisk valg her på Christiansborg
 2. Hvilke forskelle, som skyldes lokale valg mellem service og skat OG ikke mindst byrådets evne til at drive kommunen effektivt.





NB Økonomi

TAK



FOLKETINGET

Niels Højberg

Ledelsesekspert og rådgiver, Kronprins
Frederiks Center for Offentlig Ledelse

Indenrigsudvalgets høring om kommunernes økonomi

Onsdag den 28. februar 2024, Proviantssalen

Prioritering i det kommunale politiske arbejde

Høring i Folketingets Indenrigsudvalg, d. 28 feb.,
2024

Niels Højberg (nh@ps.au.dk)

Ledelsesrådgiver, tidl. stadsdirektør m.v.

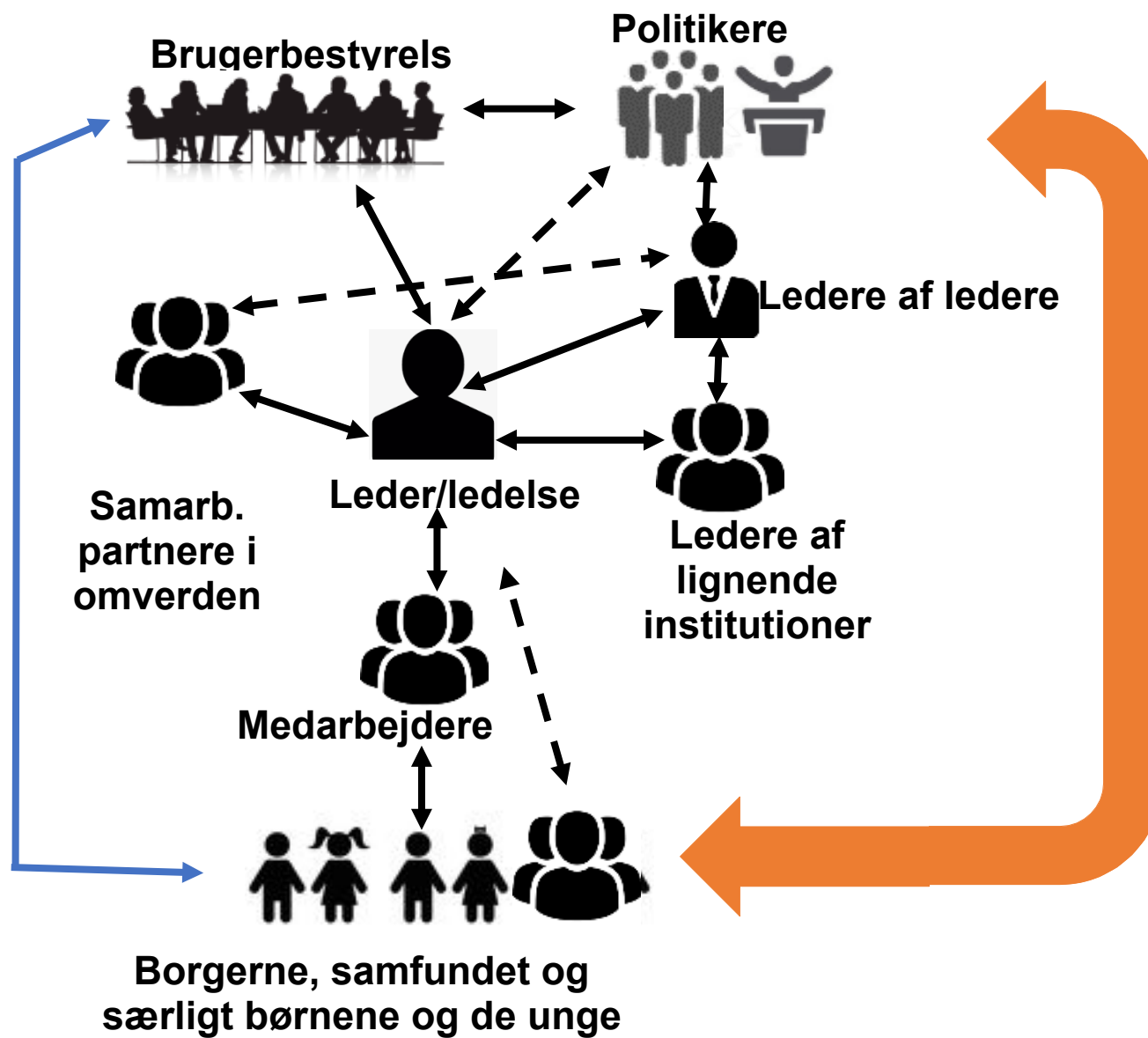
Agenda

- 1. Rammerne for prioritering**
- 2. Samarbejdet i kommunestyret**

Kommunalpolitikernes vilkår for ledelse

- Viljen til at ville gøre en positiv forskel for fællesskabet, og især for de svageste i samfundet, er stor, men prioriteringsrummet er klemmt
- De mange hårde prioriteringer og den svære balance mellem særinteresser og konkrete beslutninger belaster forholdet til borgerne og flertallet af politikere oplevet, at tilliden fra borgerne falder
- For mange er arbejdspresset ofte meget stort
- Diskussionerne på de sociale medier sætter en tydeligere dagsorden end tidligere og borgmestrene oplever, at de selv er mere i "skudlinjen"

Rammer for politisk prioritering



(Kommunal)politikernes tre roller – mindst!



KRIGER

I kamp mod staten, det, der er større end kommunen, og det, der kommer oppefra, tager kommunalpolitikeren krigerrollen på sig.



REPRÆSENTANT

Når der skal prioriteres, vælger kommunalpolitikeren, hvem der skal være i fokus for ens repræsentation. Det kan for eksempel være parti, bydel, erhverv eller forening.



IDÉPROMOTOR

Kommunalpolitikeren igangsætter og deltager i idéudvikling og sammensætter en nøje udvalgt buket af idéer og promoverer disse.

Samarbejdet i kommunalbestyrelserne og mellem politikere og forvaltning fungerer

- Kommunestyret fungerer generelt godt og politikerne tilkendegiver, at de støtter op om de ansatte
- Der er de fleste steder tillid og respekt samt klare linjer i samarbejdet både internt i kommunalbestyrelsen og mellem politikere og forvaltning på trods af store forskelle i organisering og kultur
- Kommunaldirektørerne rådgiver oppositionen og borgmestrene accepterer det

Hvor knager det?

- Introduktionen af politikere til den nye valgperiode har haft høj kvalitet, men nogle efterlyser mere fokus på politikudvikling
- Nogle politikere (men ikke borgmestrene) efterspørger mere direkte indblik i kommunens daglige arbejde og oplever, at forvaltningen nogle gange ikke giver dem spillerum nok
- Nogle embedsmænd oplever, at deres faglige vurderinger bliver udfordret
- Borgmestre og kommunaldirektører vurderer, at mange sager bliver mere komplicerede, hvilket vil fordre længere og mere åbne politiske processer



FOLKETINGET

Afrunding v. Theresa Berg Andersen (SF)

Formand for Indenrigsudvalget

Indenrigsudvalgets høring om kommunernes økonomi

Onsdag den 28. februar 2024, Proviantssalen